

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA & ADMINISTRAȚIA

București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul justiției
TELEFON No. 748

S U M A R

Problema cesiunii usufructuare în dreptul român, de d-l N. I. Titulescu.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de casație, secția I: Ion P. Stoianovici ș. a. cu Dimitrie Albăleanu ș. a., cu o Observație de d-l D. Alexandresco;

Casație, secția II: Căpitan Ioanidis, cu P. Sachelarie, Societatea forestieră și alții;

Trib. Comercial Ilfov: S. Mihăilescu cu I. Theodoru. Bibliografii.

PROBLEMA CESIUNEI USUFRUCTUARE

IN

DREPTUL ROMÂN

Art. 595 Cod francez: *Usufructuarul se poate bucura el însuși, închiria aluia sau chiar vinde sau ceda gratuit dreptul său.*

Art. 534 Cod român: *Usufructuarul se poate bucura el însuși, sau închiria aluia sau ceda exercițiul dreptului său.*

* * *

Termenii întrebuițați de legiuitorul român în materie de cesiune usufructuară diferă, după cum se vede, de acei ai legiuitorului francez.

Cum alta e a ceda un drept și alta a ceda numai exercițiul lui, doctrina noastră, reprezentată prin d-l D. Alexandresco (vol. II, 588), conchide că legiuitorul român a inovat prin art. 534, deci că principiul, contrarii celor admise în dreptul francez, trebuie să guverneze cesiunea noastră usufructuară.

Ast-fel, concesionarul unui usufruct nu va putea ipoteca, aliena, greva de un alt usufruct, usufructul concedat; creditorii concesionarului nu-l vor putea urmări; nici consolidarea nu va opera în persoana lui.

Și toate aceste consecințe, contrarii celor admise de doctrina franceză, se explică prin aceea că concesionarul a dobândit numai exercițiul usufructului, dreptul, rămânând în mâinile concedentului.

Cu toată elocvența textelor, și cu toată greutatea unei discuțiuni științifice, având pe un Alexandresco adversar, voi întreprinde a dovedi

că legiuitorul român n'a inovat prin art. 534, că problema cesiunii usufructuare se pune la noi, în acelaș chip ca și în Franța.

Concluziunile, la cari voi ajunge, fiind cu totul contrarii celor enumerate mai sus, chestiunea are un mare interes practic; lipsa de jurisprudență în materie, constituie de asemenea un motiv puternic pentru discutarea problemei.

* * *

Înainte de toate — și aceasta e fundamental — cum se explică distincțiunea aceea între «drept» și «exercițiu», la cari au ajuns juriștii în materie de cesiune usufructuară?

O dată cunoscută rațiunea formării acestei distincțiuni, nu se va mai vedea în densa lucruri, pe cari nu e menită a le spune.

În determinarea valorii unui drept de proprietate, considerarea obiectului e suficientă; proprietatea fiind un drept perpetuu, persoana titularului nu poate influența valoarea dreptului. Dreptul cumpărătorului, tocmai din această cauză, e perfect egal cu acel al vînzătorului.

În determinarea valorii unui drept viager ca usufructul însă, la considerarea obiectului trebuie adăosă virstea titularului. Altă valoare are, asupra aceluiaș bun, usufructul unui copil, și alta, usufructul unui bătrân.

Noțiunea curentă a cesiunei, care e substituirea unei persoane în locul alteia, într'un raport juridic, nu se impacă deci cu caracterul viager al usufructului; căci a schimba titularul unui usufruct, înseamnă a schimba dreptul chiar (aci, toată delicatețea chestiunei, care ne ocupă).

Ast-fel stînd lucrurile, e logic ca într'o societate puțin înaintată, cu un simț juridic rudimentar, absolutist, usufructul să fi fost conceput ca un drept netransmisibil.

Vestigiul despre aceasta, avem în anumite texte romane; ast-fel ni se spune în Inst. II. 4, 3, că acel care-și cedează usufructul aluia ca nudului proprietar: *nihil agit*; și totuși e cert — după cum vom vedea — că Romanii cunoșteau transmisibilitatea usufructului. S'ar putea vedea o urmă

inconștientă a primei stări de lucruri în imposibilitatea de a ceda, azi chiar, un drept de us sau de abitație; de și doctrina modernă le explică alt-fel acest caracter.

Cu timpul însă, s'a simțit inconvenientul de a avea un element activ în patrimoniu, fără a putea trage profit din el la nevoie; s'a mai observat că, durata uzufructului rămânând fixată la viața primului titular, nimic nu se opune pentru a transfera unui terț toate drepturile, pe cari le are un uzufructuar.

Și s'a conchis ast-fel la transmisibilitatea uzufructului, rămânându-i însă durata neschimbată, fixată, ori care ar fi numărul cesiunilor, la viața primului uzufructuar.

Dar simțul juridic face progrese; din absolutist cum fusese, începe a distinge, și a distinge prea mult.

Cum se poate spune de un drept că e concedat, atunci când tot primul titular îi determină durata?

Și, pentru a-și explica această curiozitate, în loc să examine natura uzufructului, juriștii imaginează o distincție între *drept*, care rămâne în mâinile concedentului, și *exercițiul*, care trece concesionarului.

După cum se vede, distincțiunea de care ne ocupăm, departe de a fi o realitate, e numai o «*subtilitas juris*» menită a explica pentru ce durata uzufructului nu se schimbă prin cesiune; alt nimic.

Dar substitutivitățile juridice sunt periculoase; odată create, ele au o forță, care te face să vezi în ele lucruri positive. Ast-fel, luându-se ca o realitate distincția între drept și exercițiul, unii au tras consecințe logice din ambele noțiuni și n'au permis concesionarului a face de cât ceea-ce intră în cadrul exercițiului unui drept. Soluțiunile, dictate de logică, fiind adesea însă în contradicție cu intenția părților, alții au căutat a demonstra că însuși dreptul de uzufruct se cedează, nu numai exercițiul. De unde, controversă, dar contraversă unde lumea nu discută asupra aceluiași lucru: unii spun, dreptul nu trece concesionarului, durata uzufructului fiind fixată de moartea primului titular; alții, necontestând chestiunea duratei spun: dreptul însuși a trecut concesionarului, alt-fel acesta din urmă n'ar putea face anumite acte conforme cu intenția părților, și cari depășesc un simplu exercițiul.

Dreptul roman ne-a lăsat texte doveditoare de discuțiunile, ce s'au iscat asupra cesiunii uzufructuare.

Așa de pildă în Dig. VII, 1, 12, 2, ni se spune că numai exercițiul uzufructului se poate ceda; asemenea în Dig. 2, 3, 3. De jour, dot. 66.

În altă parte găsim însă că însuși dreptul de uzufruct e dobândit de uzufructuar, fie *jure civili* (arg. Inst. 2 5, 1) sau cel puțin *jure practorio*, prin analogie cu cele ce se petrec în materie de gaj. (D. 20, 1. De pign. 1. 2.)

În rezumat:

1. Cesiunea uzufructuară nu poate schimba durata uzufructului; pentru a exprima aceasta au imaginat autorii distincția între drept și exercițiul.

2. O dată chestiunea duratei tranșată, nu e obstacol, rațional ca toate prerogativele concedentului să treacă concesionarului, adică însuși dreptul de uzufruct să fie dobândit de acesta.

* * *

Legiuitorul francez a fost deci logic spunând, în art. 595, că se poate înstrăina dreptul de uzufruct.

Dar abia înscris principiul în lege și anumiți autori încep, spre a atrage atenția că, cu toată cesiunea, uzufructul nu se stinge de cit tot cu viața concedentului și că tot acesta rămâne obligat față de nudul proprietar, a critica expresiunea art. 595, zicând că ceea-ce se cedează e numai exercițiul (1).

Întru ceea-ce privește însă actele, ce concesionarul poate face conformându-se intenției părților, acești autori au aceleași concluziuni ca cei cari se mulțumesc cu expresiunea art. 595; adică, toată lumea e de acord că concesionarul poate aliena, ipoteca, greva de un alt uzufruct, uzufructul concedat; toată lumea recunoaște creditorilor concesionarului dreptul de urmărire.

Ast-fel stînd lucrurile, n'are dreptate Planiol cînd spune (2) că discuția e pe vorbe?

* * *

Legiuitorul român luînd act de criticile aduse de o parte a doctrinei franceze expresiunilor art. 595, substituie în art. 534 cuvîntul, «*exercițiul*» cuvîntului «*drept*»; și motivul pe care l'a ascultat e, după propriile expresiuni a d-lui Alexandresco (II, 588), temerea «*ca nu cum-va să se creadă că momentul stingerei uzufructului se va determina prin moartea cesionarului, ear nu a uzufructuarului*».

E un rău actul legiuitorului român, fie; căci cum spune cu dreptate d-l Alexandresco «*temerea este lipsită de temei*».

Dar dacă se cunoaște precis preocupările de cari era cuprins legiuitorul în momentul cînd a redactat art. 534, cum se poate vorbi de inovație?

(1) Demante, Programme, 1. 601; Proudhon, II, 894. Toulhier, II, 312; Hennequin, II, 267.

(2) Traité elem. dr. civ., I, 3-ème edition, No. 2810.

Am spus, că autorii francezi cari preconizau expresiunea «exercițiu», și pe cari i-a avut în vedere legiuitorul român, nu diferau de loc în concluziuni de cei cari susțineau expresiunea «drept».

Or n'ar fi o violare a intențiunii legiuitorului, când am spune că, în momentul cînd a întrebuintat cuvîntul exercițiu, el a voit ca concesiionarul unui usufruct să nu-l poată vinde, ipoteca etc. ?

Și celor cari nu vor voi să ție compt de intenția legiuitorului, raportindu-se numai la expresiunile sale, le voi aminti rațiunea distincțiunii între drept și exercițiu, așa cum am stabilit-o ; ce ne permite a face, dintr'o subtilitate juridică, realității, atunci mai ales, când intenția legiuitorului nu poate fi invocată ?

O dovadă și mai mult că legiuitorul n'a inovat în art. 534, sunt articolele 1780 al. 2 și 1824 al. 2, unde, ne mai întîlnindu-se criticile doctrinii franceze, se permite ipotecarea și urmărirea dreptului de usufruct chiar.

Opinia contrarie ne va spune : legiuitorul a uitat să pue în armonie aceste două articole cu noul principiu din art. 534.

Dar aceasta ar fi o chestie de intenție, și cum intenția legiuitorului, doctrina contrarie n'o vrea s'o ia în considerare, căci alt-fel ar fi imposibil să se susție, că legiuitorul nostru a vrut inovare, trebue să ne raportăm numai la expresiunile legii ; or ce observăm ? *Codul ne permite a aliena mai mult pe cale indirectă, ca pe cale directă.*

Să fie aceasta posibil ?

Mai mult : a susține că art. 534 inovează, înseamnă a sacrifica interesele terților ? În adevăr, în momentul cînd o persoană își vede amenințată averea de urmărirea creditorilor, își cumpără cu dînsa un usufruct, care să-i asigure viața mai mult timp.

Și prin aceasta — în afară de cazul acțiunii pauliane, rare ori aplicabilă — creditorii personali se vor găsi frustrați ; de oare-ce ei nu vor putea urmări usufructul dobîndit de debitorul lor, pe motiv că acesta n'a cîștigat chiar dreptul, singur urmăribil, ci numai exercițiul lui.

Interesul terților, interesul social, e precumpănitor în interpretare. Doctrina, contrarie nouă, îl neglige ; ceea ce nu trebue să fie.

În afară de interesul terților, opiniunea contrarie mai violează și intenția părților.

Cînd cine-va vinde un usufruct, vrea să se desbrace de toate drepturile, ce are în favoarea cumpărătorului. A nu permite concesiionarului a vinde, ipoteca, atunci cînd concedentul vrea să-i dea acest drept, înseamnă a nu respecta voința părților, și aceasta în afară de un text formal, căci art. 534 nu va putea fi invocat ca atare ; în

afară chiar de principiile de drept, căci, ce e usufructul, dacă nu un drept supus unui termen extinctiv, și unde-i textul de lege, care să împedice înstrăinarea unui drept afectat de o modalitate extinctivă ?

* * *

Pentru motivele expuse, și cari după cum se vede, sunt pe atît de variate pe cît de puternice, cred că art. 534 nu împedică pe concesiionarul unui usufruct a-l vinde, ipoteca, greva de un alt usufruct, de a-l vedea urmărit de creditorii săi și stins cînd el va dobîndi nuda proprietate.

Interpretarea art. 534 ce preconiz, e singura, îmi pare, care cadrează cu intenția legiuitorului, a părților, cu examenul rațional al problemei și cu interesul terților.

Nicolae I. Titulescu

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 8 Aprilie 1905

Președenția D-lui CHR PHEREKYDE, Președinte

Ioan P. Stoianovici ș. a. cu Dimitrie Albăleanu ș. a.

Autoritatea lucrului judecat.—Hotărîre rămasă definitivă.—Dacă aceeași instanță prin o hotărîre posterioară poate modifica, sub cuvînt de interpretare, prima sa hotărîre rămasă definitivă. (Art. 1201 C. civil).

Acțiune în hotărnicie.—Stare de indiviziune.—Dacă hotărnicia poate fi cerută pe cît timp există starea de indiviziune.

Prescripțiune.—Dacă prescripțiunea curge între proprietarii indiviși.

Hotărîri.—Cazurile cînd dispozitivul unei hotărîri se poate explica prin motivele hotărîrii.

Autoritatea lucrului judecat — Elementele componente ale acestui principiu.—Dreptul Curței de casație de a cerceta existența lor. — (Art. 1201 C. civil).

1. *Se violează autoritatea lucrului judecat ori de câte ori o instanță judecătorească, sub cuvînt de a căuta și preciza sensul unei deciziuni, anterior pronunțată de dînsa, modifică acea deciziune anterioară, adăogînd sau scăzînd ceva din acea deciziune, find-că o dată ce, judecătorii chemați a judeca un proces, au pronunțat hotărîrea, misiunea lor este implinită și ori ce drept de reformare al celor deja decise, este închis.*

2. *Acțiunea în hotărnicie presupune în mod indispensabil existența a două proprietăți distincte și vecine a căror delimitare se cere ;*

Prin urmare, cînd o proprietate aparține mai multor persoane în indiviziune, acțiunea în hotărnicie nu poate avea loc, de cît atunci cînd indiviziunea încetează.

3. *Ori de câte ori există o stare de indiviziune, prescripțiunea nu curge între proprietarii indiviși.*

4. Când dispozitivul e ast-fel redactat, în cât e necesar, pentru înțelesul lui, să se explice prin motivele deciziunii, atunci dispozitivul face un singur corp, un tot cu motivele, și aceeași instanță nu mai este în drept ca în urmă, printr'o altă deciziune să revină asupra ei, ca să-i întindă sau să-i restrângă sensul, adică să o reformeze, pentru că prin aceasta s'ar viola autoritatea lucrului judecat.

5. Chestiunea de a se ști dacă o hotărîre atacată cu recurs, a violat o regulă de drept, adică dacă între două acțiuni, erau ori nu întrunite elementele componente ale autorității lucrului judecat, constituie o chestiune de drept, pe care Curtea de casație este autorizată să o censureze.

Deciziunea 191/905.—Casată în urma recursului făcut de Ioan P. Stoianovici ș. a., deciziunea Curții de apel din București, s. I cu No. 138/904, dată în proces cu Dimitrie Albăleanu ș. a.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. R. Manolescu ;

Pe d-nii avocați C. Nacu și N. Alexiu în dezvoltarea motivelor de casare ;

Pe d. avocat M. Antonescu în combateri ;

Deliberând,

Asupra motivului II de casare în cuprinderea următoare :

• Violarea autorității lucrului judecat, art. 1201 Cod. civ.

• În anul 1885, autorul nostru Hr. Penculescu, văzând că d-l Albăleanu, intimatul, îi calcă moșia, i-a făcut acțiune în revendicare la Trib. Vlașca care a condamnat pe intimat la restituirea pogoanelor călcate.

• D-l Albăleanu făcând apel în contra acelei sentințe a susținut, că nu suntem împărțiți și că actele ce le prezintăm noi ca acte de partaj nu pot fi considerate ca atare și mai invoacă și prescripția de 30 de ani, iar Curtea de apel s. II din București prin decizia cu No. 127/90, a decis că suntem în stare de indiviziune și că prin urmare reu am făcut acțiune în revendicare urmând a face acțiune în partaj.

• În contra acelei deciziuni noi am făcut recurs și această înaltă Curte prin decizia No. 238/91 a confirmat în mod și mai categoric, starea noastră de indiviziune.

• Față de aceste decizii definitive, care ne indicau calea partajului, am făcut acțiune de eșire din indiviziune la Trib. Vlașca, unde iarăși am câștigat procesul.

• D-l Albăleanu făcând apel și în contra acestei sentințe, a susținut că nu suntem în indiviziune fiind împărțiți, contrarul de ce susținuse la primul proces de revendicare și a invocat din nou și prescripția, iar noi ca mijloc de dovedire a stărei de indiviziune am invocat, în primul rând autoritatea lucru u judecat. însă Curtea nesocotind cu totul primele decizii definitive, care hotărîseră că suntem în indiviziune și că prin urmare reu am făcut acțiune în partaj, urmând a face acțiune în revendicare și a admis în același timp și prescripția de 30 ani, invocată de apelant, zicând că între noi și d-sa nu există autoritatea lucrului judecat.

Având în vedere că faptele constatate prin deciziunea cu No. 127 de la 26 Iunie 1890 a Curții de apel, sec. II, din București se rezumă ast-fel : Cristache Penculescu, decedat în cursul procesului și reprezentat de fca și moștenitoarea sa, Maria Stoianovici, cere de la Tribunalul Vlașca admiterea acțiunii în revendicare a 278 pogoane pămînt pe care pretindea că i-l uzurpase D. Albăleanu și confirmarea planului și hotărîniciei părții sale din moșia Uești-Moșneni, în care se indică și întinderea de teren ce revendica de la vecinul

său Albăleanu ; că tribunalul admite această acțiune condamnă pe Albăleanu să delase în posesiunea și proprietatea sus numitei cele 278 pogoane și confirmă planul și hotărînicia acelei proprietăți ; că, în contra acestei sentințe, D. Albăleanu face apel, și Curtea de apel, sec. II, din București, în urma desbaterilor urmate și a concluziunilor scrise ale părților, statuează, prin sus menționata deciziune, că nu e loc nici la acțiunea în revendicare nici la delimitarea moșiei pe considerațiunea că moșia în chestiune se posedă de părțile litigante în indiviziune ; că, în consecință, se reformează sentința Tribunalului Vlașca și se respinge și acțiunea în revendicare, și confirmarea planului și hotărîniciei ; că această deciziune fiind atacată cu recurs de Maria Stoianovici și d-r Stoianovici, această Curte, prin deciziunea cu No. 238 de la 31 Mai 1891, respinge recursul pe motiv că instanța de fond nu comisese nici o violare de lege când, din analiza actelor, stabilește că nu există nici un act valabil de împărțirea moșiei ce se posedă în indiviziune de părțile litigante ;

Considerând că, în fața acestor decizii, moștenitorii lui Penculescu cer la Tribunalul Vlașca eșirea din indiviziune ; că la această acțiune, D. Albăleanu se opune și de astă dată pretinzând că sus arătata moșie se stăpînește divizat, dar Tribunalul admite acțiunea și încuviințează a se procede la împărțirea imobilului ; că, în contra acestei sentințe, D. Albăleanu face apel și Curtea de București, sec. I, prin deciziunea cu 138 de la 3 Mai 1904, de și intimații arătau că chestiunea relativă la împărțirea moșiei este definitiv judecată în sensul indiviziunii, totuși admite apelul, reformează sentința Tribunalului Vlașca și respinge acțiunea declarând că părțile în litigiu stăpînesc separat această moșie ;

Considerând că instanța de fond, pentru a da această deciziune, care contrazice pe cea de la 1890, este forțată să recurgă la interpretare și să afirme că, prin aceea deciziune, nu s'a hotărît că părțile posedă moșia de care este vorba în indiviziune ;

Considerând însă că este inadmisibil ca, sub cuvînt de a căuta și a preciza sensul unei deciziuni, aceiași instanță să modifice deciziunea ce interpretă adăugând sau scăzând ceva la ceea hotărîre ; pentru că îndată ce judecătorii chemați a judeca un proces, au pronunțat hotărîrea, misiunea lor este împlinită și ori-ce drept de reformare al celor deja decise este închis ; că, dar, precum aceiași judecători nu mai pot direct să reformeze deciziunea dată tot ast-fel nu o pot face indirect, pe cale de interpretare ; că, prin urmare, când Curtea la 1904 dă o interpretare diametral opusă celor hotărîte prin deciziunea cu No. 127/1890, care nu e nici îndoioasă nici obscură, violează autoritatea lucrului judecat ;

Că, în adevăr, Curtea de apel, pentru a interpreta deciziunea cu No. 127/1890 în sensul că nu s'a hotărît prin ea nimic asupra stării de indiviziune a moșiei Uești-Moșneni, ia un singur argument din aceea deciziune pe care îl analizează și deduce că, la 1890, Curtea a decis că actul din 1857 nu era un act de împărțire, pentru că părțile nu s'au luat loturile ce se prevedea prin acel act și apoi conchide îndată că : « din aceste decizii nu rezultă că ar fi lucru judecat în ce privește starea de indiviziune » ;

Considerând însă că instanța de fond nu observă că imediat, tot în aceea deciziune, se adaugă : « ne constatăndu-se facerea unei împărțeli a moșiei în litigiu, după principiul de drept pus mai sus—că o hotărînicie presupune în mod indispensabil existența a două proprietăți distincte și vecine a căror delimitare se cere, și că în cazul când o proprietate aparține mai multor persoane în indiviziune, acțiunea în hotărînicie nu poate avea loc de cât când indiviziunea încetează—in specie nu poate fi vorba de hotărînicie și de acțiune în revendicare », ceea ce însemnează clar că instanța de fond nu admite acțiunea în hotărînicie și revendicare,

pentru că părțile, asupra acei moșii, sunt în indiviziune, de oare-ce nici cu actul de la 1849 nici cu acel din 1857 nu se probează că indiviziunea a încetat vre-o dată;

Că, fără îndoială, dacă un moment măcar Curtea de apel, la 1890, ar fi crezut că părțile în litigiu stăpânesc porțiuni divizate și distincte, sau prin limitele arătate de moștenitorii Penculescu, sau, cum susținea Albăleanu, pe hotarele posesiunii de atunci, nici o dată aceea instanță n'ar fi putut decide că nu e loc cel puțin la hotărnicie; căci, întru cât vre-o altă hotărnicie nu fusese făcută și confirmată, partea era în drept să și hotărnicască moșia, fiind că nici un text de lege nu oprește pe proprietarii să și facă hotărnicia moșilor lor pe limitele ne contestate sau prin acele ce judecătoarele ar putea determina; că dar, tocmai pentru că instanța de apel, din actele ce i se prezenta și pe cari Albăleanu le combătea susținând că n'a existat partajul alegeat de moștenitorii Penculescu, constată că moșia în chestiune se posedă în indiviziune și respinge revendicarea și cererea de confirmarea hotărniciei; că, tot pentru aceiași rațiuni, nu se pronunță nici asupra prescripțiunii invocată de Albăleanu, știut fiind că, în stare de indiviziune, prescripțiunea nu curge între coproprietarii indiviși;

Considerând că de și Curtea stabilește această indivizibilitate numai prin motivele deciziunii cu No. 127/1890 fără să se rostască și prin dispozitiv că părțile sunt în indiviziune asupra acei moșii; însă, pentru aceasta, nu se poate susține că judecătorii fondului, la 1890, n'au decis nimic în această privință, și că, prin urmare, nu se poate opune autoritatea lucrului judecat; căci, de câte ori dispozitivul e ast-fel redactat (cum e în speță) că e necesar, pentru înțelesul lui, să se explice prin motivele deciziunii, atunci dispozitivul face un singur corp, un tot, cu motivele, și aceeași instanță nu mai este în drept ca, în urmă, printr'o altă deciziune, să revină asupra ei ca să-i întindă sau să-i restrângă sensul, adică să o reformeze, pentru că se violează autoritatea lucrului judecat, instituită spre a pune capăt nestabilității și incertitudinii ce ar rezulta pentru drepturile câștigate printr'o hotărnicie ce nu mai este susceptibilă de nici o reformare pe vre-una din căile indicate de lege;

Considerând, în fine, că tot atât de nefondat este și argumentul că interpretarea unei hotărnicii judecătorești este o chestiune de fapt, ce ar scăpa de controlul Curții de casație. Întru cât chestiunea de a se ști dacă hotărnicia atacată cu recurs a violat o regulă de drept, dacă adică între cele două acțiuni erau ori nu într-unite elementele componente ale autorității lucrului judecat, ce face inadmisibilă o nouă judecată a aceluiași litigiu, constituie o chestiune de drept pe care Curtea de casație este autorizată să o censureze;

Considerând așa dar că, din cele ce preced, reese că instanța de fond, prin deciziunea supusă recursului, a pus din nou în discuțiune chestiunea posesiunii în indiviziune a sus arătatei moșii, definitiv judecată la 1890, și stabilind că se stăpânește separat, a nesocotit autoritatea lucrului judecat și a dat o deciziune ce urmează a fi casată;

Că motivul acesta de casare fiind întemeiat, este inutil a se mai cerceta și cel d'altreilea susținut de recurenți;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Observație.—Decisia Curții de casație ce publicăm astăzi este, în toate privințele, nu se poate mai juridică. Este, în adevăr, obștește admis că comuniștii sau coproprietarii nu pot să prescrie unii în contra altora, cât timp ține indiviziunea, afară de cazul când posesiunea lucrului comun ar fi exercitată de unii din ei *nomine*

proprio, în mol separat și exclusiv. Vezi Le Roux de Bretagne, *Nouveau traité de la prescription*, I, 105, 106, 307, 318 și II, 788; Buidry et Tissier, *Prescription*, 290, 291; Guillouard, *Tr. de la prescription*, I, 505; Aubry et Rau, II, § 217, p. 538, text și nota 10 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 290 urm.; F. Herman, *C. civil annoté*, IV, art. 2229, No. 27 urm.; Troplong, *Prescription*, I, 252, 360, 361; Th. Huc, XIV, 356; Cas. fr., 3 April 1895, D. P. 95. 1. 242; Sirey, 95. 1. 456. Un terțiu poate însă, în timpul indiviziunii, să dobândească prin prescripție partea ce unul din coproprietarii avea în lucrul comun. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 108, 235 și 319. De asemenea, două sau mai multe persoane pot să prescrie contra unui terțiu proprietatea unui imobil ce ele posedă în comun. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 307.

În cât privește chestiunile privitoare la autoritatea lucrului judecat, ele sunt de asemenea foarte bine decise. Vezi asupra acestor grele și spinoase materii, t. VII a Comentariilor noastre, p. 508 urm., 512, 579, etc.

Este, în adevăr, de principiu că chestiunea de a se ști dacă există, sau nu, elementele lucrului judecat cade sub controlul Curții de casație; pe când decizia prin care o Curte interpretează una din decisiile sale anterioare, fără a-i modifica dispozitivul, scapă din contra de controlul Curții supreme, pentru-că judecătorii fondului sunt suverani întru a interpreta și preciza dispozitivul hotărniciei ce au pronunțat, arătând care este adevăratul lor înțeles. Vezi Cas. rom. Bulet. s. I, 1896, p. 1013; Bulet. 1899, p. 314; Cas. fr. *Pand. Périod.* 1901. 1. 140. Vezi și t. VII a Coment. noastre, p. 512, nota 2, *in fine*.

D. Alexandresco

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTȚE, Secția II

Audiența de la 22 Octombrie 1904

Președenția D-lui N. MANDREA, Președiate
Căpitan Al. Ioanidis cu P. Sachelarie, G. Zisu, D-șnara Sofia
Arion și Societatea anonimă pentru industria forestieră

Urmărire imobiliară.—Autoritatea lucrului judecat.—Creață depusă drept preț.—Dacă hotărnicia care respinge o creață de a fi depusă drept preț, constituie lucru judecat.

Verificarea depunerii prețului.—Dacă pentru aceasta e nevoie a se cita părțile.—Termenul prescripției pentru depunerea prețului.—(Art. 551 și 552 Pr. civilă).

1 Dacă prin o hotărnicie definitivă o creață nu fusese primită drept preț într-o cit nu era în rang util, o asemenea hotărnicie nu poate constitui autoritatea lucrului judecat ast-fel că aceeași creață poate fi depusă drept preț dacă în urmă să dovedește că împlicarea pentru depunerea ei a dispărut și creața a redobândit rangul cerut de art. 552 din Pr. civilă.

2 Tribunalul nu e îndatorat să citeze părțile când se depune prețul, ci numai atunci când are a judeca vre-o contestație ce s'ar face la depunerea prețului.

transcriere a actului de asociație. — Dacă în acest caz societatea își conservă caracterul de asociație comercială. (Art. 91 C. com.).

1. *Legea comercială prin art. 88, deși cere ca contractul de societate să fie făcut prin act scris, această lipsă de formă n'are drept sancțiune aplicarea regulii generale din art. 55, consistând în limitarea probei cu martori, ci sancțiunea neobservării art. 88 sus citat, consistă în dreptul acordat fie cărui tovarăș de a cere dizolvarea societății; că de aci urmează, că și pentru desfacerea tovarășiei, prin faptul retragerii unuia din tovarăși probațiunea nu e limitată în cercul regulii prescrișă de art. 55 din Cod. comercial.*

2. *Asociații în nume colectiv nu pot face comerț pe socoteala lor sau a altora, în același fel de comerț, fără consimțământul celor l'alți asociați; iar ca sancțiune a acestei dispozițiuni prohibitive este și escluderea din tovarășie a tovarășului contravenient.*

3. *Termenul de trei luni prevăzut de art. 113 din C. com. se referă numai la cazurile indicate în acest text anume: dreptul pentru societate sau asociat a decide că tovarășul său contravenient a lucrat pe socoteala asociațiunei, sau să ceară daune interese; în cât privește însă escluderea reglementată de art. 118 din C. com. nu e limitată prin nici un termen, în coprinsul căruia să se manifeste intențiunea de escludere și deci art. 113 este inoperant, față de dispozițiile art. 118.*

4. *Intr'o asociațiune cu două tovarăși, unul din ei când e în condițiile legii poate cere escluderea din tovarășie a asociatului vinovat, fără a cere desfacerea.*

5. *Societățile în nume colectiv, chiar când formalitatea publicațiunei și a transcrierei actului nu s'a efectuat, conservă totuși caracterul de asociațiuni comerciale, cu drept numai, pentru fie care asociat, a cere desfacerea societății pentru vîșilor.*

S'a ascultat d-l avocat T. Stelian din partea reclamantului și d-nii avocați C. Dissescu, Obreja și Macedonsky din partea defenditorului.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere opozițiunea făcută de Simion Mihăilescu prin petițiunea reg. la No. 14951 din 1904 contra sentinței No. 662 din 1904;

Având în vedere și acțiunea făcută de I. Teodoru prin petițiunea reg. la No. 17321 din 1904 contra lui Simion Mihăilescu;

Având în vedere conclusiunile părților;

Având în vedere că prin sentința opoșată s'a respins ca nesuștinută acțiunea făcută de D-l Mihăilescu, care are de obiect, a se recunoaște de Tribunal că I. Teodoru s'a retras din asociațiunea în nume cuprinzător dintre D-lor, de la data de 1 Februarie 1901 și în subsidiar a se ordona escluderea din societate a lui I. Teodoru, pentru că a contravenit dispozițiunilor art. 112 Cod. com.;

Având în vedere că I. Teodoru prin acțiunea sa cere a se declara desfăcută asociațiunea dintre d-sa și Simion Mihăilescu pentru neîndeplinirea formelor de publicațiune a contractului de asociațiune conform art. 99 Cod. com.;

Având în vedere că în fapt se constată: I. Teodoru și S. Mihăilescu au făcut tovarășie pentru exercitarea comerțului de vînzare de ferărie. convențiune constatată prin actul autentificat de Tribunalul Ilfov notariat la No. 8354 din 21 Noembrie 1891, cu o durată nedeterminată, depunând capital I. Teodoru suma de 113738, iar S. Mihăilescu suma de 69508 lei; această tovarășie a continuat până la 9 Ianuarie 1901, când de reclamantul S. Mihăilescu se susține, că între D-sa și I. Teodoru a intervenit o convențiune verbală de desfacere a tovarășiei, cu începere de la 1 Februarie 1901, în condițiunile următoare:

Lui Teodoru se recunoaște dreptul la un capital de 61385 lei care nu se va mări nici micșora, iar lui Mihăilescu suma de 8028 lei, firma însă va continua prin Mihăilescu, cu obligațiunea plății și a sumei de 7000 lei după doi ani și jumătate, socotit de la 1 Februarie 1902, în care timp ambii contractanți au a primi de la firmă fie-care suma de 300 lei lunar pentru întreținere;

Având în vedere că S. Mihăilescu mai susține că, ca urmare a acestei convențiuni verbale, întregul ei conținut s'a trecut în scris în registrul de socoteli conform înțelegerii, și fiind trimis lui I. Teodoru spre a l' semna, acesta a reținut registrul, amânând din zi în zi restituirea lui cu semnătura sa; că, de fapt, această convențiune de desfacere a tovarășiei s'a și executat de intimatul I. Teodoru;

Având în vedere că reclamantul S. Mihăilescu pentru dovedirea acțiunei sale a administrat dovada cu martori;

Având în vedere că intimatul I. Teodoru opune la acțiunea lui S. Mihăilescu, neadmisibilitatea probei cu martori și a presumpțiunilor pentru dovedirea retragerii sale din societate, pe motivul că tovarășia în nume colectiv nu poate fi dovedită de cât cu acte scrise și tot în acest mod trebuie a se dovedi și desfacerea ei;

Considerând că legea comercială prin art. 88, de și cere ca contractul de societate să fie făcut prin act scris, această lipsă de formă n'are drept sancțiune, aplicarea regulii generale din art. 55 Cod. com. consistând în limitarea probei testimoniale,—ci, sancțiunea neobservării art. 88 Cod. com., consistă în dreptul acordat fie-cărui tovarăș de a cere dizolvarea societății; că urmează dar că și pentru desfacerea tovarășiei, prin faptul retragerii unuia din tovarăși, probațiunea nu e limitată în cercul regulii prescrișă de art. 55 Cod. com.;

Având în vedere că I. Teodoru susține, în fapt, că convențiunea de desfacere a tovarășiei n'a avut loc și nici a înțeles a încheia asemenea convențiune;

Considerând că reclamantul S. Mihăilescu dovedește cu martorii ascultați înaintea Tribunalului, că amândoi tovarășii s'au învoit a desface tovarășia, cu începere de la Februarie 1901;

Considerând că se constată prin recunoașterea amândorur părților, că I. Teodoru a primit lunar câte 300 lei, în tot timpul de la data scrierei în registru a convențiunei ce face obiectul procesului;

Considerând că prin contractul de asociațiune fie-care asociat avea dreptul, și de fapt a și primit lunar câte 600 lei, iar de la 1 Februarie 1901, s'a primit numai câte 300 lei, dispozițiune cuprinsă în convențiunea de la finele lui Ianuarie 1901;

Considerând că I. Teodoru de la data de 1 Februarie 1901, n'a mai venit la prăvălie, ce aparținuse tovarășiei, de cât când trebuia a și primi suma de 300 lei lunar;

Că din momentul când i s'a dat registrul cu conținutul convențiunei de desfacere a tovarășiei, acest registru l'a păstrat la d-sa până astă-zi făgăduind conținutul a l' restitui semnat;

